

Włodzimierz Wołyniec

Perspektywy polskiej teologii – specyfika merytoryczna i metodologiczna teologii : sprawozdanie z konferencji naukowej Towarzystwa Teologów Dogmatyków (Wrocław 20-22 IX 2006)

Wrocławski Przegląd Teologiczny 14/2, 247-250

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

mowało między innymi relacje z dorocznego spotkania regionu Europy Południowej i Zachodniej (Paryż, wrzesień 2004), Kongresu Biblijnego w Bejrucie (styczeń 2005), Biblijnego Kongresu Duszpasterskiego na Filipinach (luty 2005), Międzywyznaniowego Spotkania Biblijnego w Ekwadorze (maj, czerwiec 2005), Kontynentalnego Święta „Rok Biblii” w Nigerii (czerwiec 2005) i kongresu duszpasterstwa biblijnego, który odbył się w Ghanie (styczeń 2006). Zwrócono uwagę na problemy, z którymi boryka się duszpasterstwo biblijne w poszczególnych regionach. Do najbardziej palących należy duże niezrozumienie niektórych tekstów Starego Testamentu w pewnych regionach Afryki (zwłaszcza prawo pierworództwa i poligamia) oraz wynikające zeń implikacje praktyczne, trudności Kościoła chińskiego i rysująca się możliwość kształcenia księży dla Chin w Ziemi Świętej, a także coraz bardziej nagląca potrzeba informacji o wzajemnych relacjach chrześcijaństwa i islamu. Ten ostatni problem dotyka coraz mocniej także naszego regionu, zwłaszcza w krajach zachodnich (Belgia, Holandia, Niemcy, Szwajcaria, Austria) i na Bałkanach. Moderatorzy Dzieła podjęli inicjatywę, by w organizowanych sympozjach i spotkaniach poruszać problematykę *Biblia a Koran*, ukazując wzajemne relacje obydwu religii monoteistycznych.

Odpowiedzialni Dzieła Biblijnego z radością przyjęli wieść o zatwierdzeniu przez Komisję Episkopatu Polski *Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II* i mianowaniu na jego dyrektora ks. prof. Henryka Witczyka. Działalność DB w Polsce przedstawił ks. Mariusz Rosik w przedłożeniu *Praesentation des Bibelwerks (Dzieło Biblijne) in Polen*, które obejmowało 5 zasadniczych punktów: (1) struktura i spotkania moderatorów, (2) współpraca z mediami, (3) publikacje pomocy duszpasterskich, (4) szkoły i studia biblijne, (5) prowadzenie strony internetowej. Okazuje się, że nasza działalność w niczym nie ustępuje, a w wielu dziedzinach przewyższa aktywność Dzieła Biblijnego w innych, zwłaszcza mniejszych krajach naszego regionu. Możemy być dumni z faktu, że każda diecezja posiada już swojego moderatora i rozpoczęła działalność w kościołach lokalnych, a także z ogólnopolskiego rozmachu całego stowarzyszenia. Należy wyrazić nadzieję, że współpraca polskiego DB z Bibelwerk i całą federacją KBF będzie się zacieśniać i szybko przybierze także wymiar międzynarodowy.

ks. Mariusz Rosik

*Perspektywy polskiej teologii – specyfika merytoryczna
i metodologiczna teologii. Sprawozdanie z konferencji
naukowej Towarzystwa Teologów Dogmatyków
(Wrocław 20-22 IX 2006)*

Wychylenie ku przyszłości i zarysowanie perspektyw polskiej teologii zależą ostatecznie od teologii uprawianej tu i teraz. Dlatego wypowiedzi zaproszonych

na konferencję nestorów dogmatyki z różnych ośrodków naukowych można nazwać ogólnie świadectwami o ich własnej teologii. Świadectwa te utworzyły ciekawą mozaikę teologicznych wizji i doświadczeń.

O teologii uprawianej w drodze wypowiada się ks. Stanisław Welenc, wykładowca dogmatyki z Płocka. W jego rozumieniu chodzi jednak o drogę do źródeł wiary i kultury. Z tych źródeł czerpie teologia, która jest ukierunkowana na konkretnego człowieka, aby bronić go przed współczesnymi absurdami. Teologia w drodze skupia się wokół czterech głównych tematów: 1) Bóg otwierający się ciągle na człowieka; 2) człowiek otwierający się na Boga przez rozum i wiarę; 3) Jezus Chrystus jako jedyny Pośrednik między Bogiem a człowiekiem; 4) Kościół jako Chrystus rozprzestrzeniony w czasie.

O teologii jako „pięknej damie” mówi ksiądz Profesor Roman Rogowski (Wrocław), który w swojej refleksji czerpie nieustannie z literatury pięknej, stanowiącej dla niego ważny *topos theologikos*. Uprawianie teologii wiąże się nierozzerwalnie z osobistym i wspólnotowym doświadczeniem Boga w Chrystusie paschalnym. Według Księdza Profesora z Wrocławia można mówić o teologii wdrożeniowej, egzystencjalnej jako sztuce życia, czy też o teologii popularnej. Ważne jest, aby teologia była biblijna i patrystyczna. W teologii wdrożeniowej (szkolnej) chodzi nie tyle o to, aby studenta wszystkiego nauczyć, ile raczej o to, aby go nauczyć samodzielnego warsztatu i myślenia teologicznego. W odniesieniu do polskiej teologii ks. Profesor Rogowski przestrzega przed zbytnim kultem teologii zachodniej oraz przed „zbytnią ortodoksją”, która tłumi teologiczny rozwój. Do ważnych zagadnień należą dzisiaj takie, jak: obraz Boga, rozumienie wiary, duchowość maryjna, świętość, teologia rodziny i małżeństwa.

W wypowiedzi księdza Profesora Alfonsa Skowronka (Warszawa) istotne miejsce w teologii zajmuje sakramentologia i ekumenizm. Istnieje nierozzerwalny związek między sakramentem i słowem. Sakrament jest „słowem w akcji”, dlatego posiada on także wymiar parenetyczny. Natomiast w odniesieniu do ekumenizmu – zdaniem ks. Profesora Skowronka – fundamentalnym zagadnieniem jest obraz Kościoła. Prace ekumeniczne muszą zmierzać w kierunku ujednoczenia tego obrazu.

Przed „dyktaturą relatywizmu” przestrzega ksiądz Profesor Jerzy Buxakowski (Pelplin). Zauważa on potrzebę wyraźnego określania stopni pewności orzeczeń teologicznych, zgodnie ze wskazaniem zawartymi w dokumencie Magisterium z 1998 roku. Teologia powinna odnosić się do konkretnej wspólnoty wierzących. Takie odniesienie czyni z niej teologię żywą. Według ks. Profesora Buxakowskiego do centralnych tematów teologicznych należą: Trójca Święta, rodzina i Eucharystia. Nauka o Trójcy jest fundamentem dogmatyki i teologii moralnej, która w niej musi szukać uzasadnienia norm moralnych. Odrzucanie Boga w Trójcy prowadzi w konsekwencji do odrzucenia pokoju i jedności

w świecie. W nauce o Eucharystii należy podkreślać trzy aspekty tej Tajemnicy: Ofiara, Obecność, Uczta.

Ksiądz Profesor Czesław Bartnik (Lublin) kreśli zmianę perspektywy: od teologii reistycznej (opartej na filozofii greckiej) do teologii personalistycznej. Teologia łączy się z wiarą, ale nie jest z nią tożsama. Wiara formułuje dogmat i jest niezmienna, natomiast teologia wyjaśnia dogmat i podlega zmianom. Ksiądz Profesor podkreśla konieczność racjonalności w teologii naukowej oraz konieczność teologii systemowej. Systemem, na którym może oprzeć się teologia dzisiaj, jest personalizm, który postrzega ludzką osobę jako nowy rodzaj bytu i stwarza możliwość ogólnorzeczywistościowego kontekstu dla teologii. Treści wiary mogą być przekładane przez medium osobowe. Teologia jest wtedy piękna, gdy jest użyteczna dla ludzkiej osoby.

Wypowiedzi księży biskupów: abpa Bolesława Pylaka i bpa Juliana Wojtkowskiego, stanowią osobiste doświadczenia teologii w ich życiu. Centralne tematy teologiczne dla Księdza Arcybiskupa to: doświadczenie obecności Chrystusa w liturgii Kościoła i eschatologia. Natomiast ksiądz Biskup koncentruje się na historii dogmatów.

Ojciec Profesor Stanisław Celestyn Napiórkowski (Lublin) rozpoczyna od elementów metody ekumenicznej w uprawianiu teologii, do których należy między innymi życzliwe słuchanie i życzliwe interpretowanie trudnych tekstów. Wśród *locus theologicus* wyróżnia on doświadczenie osób i wspólnot chrześcijańskich. Teologiczne zagadnienia, które – zdaniem Ojca Profesora – czekają na szczególne badania, stanowią: recepcja dokumentów Magisterium, mariologia (Jana Pawła II), *nexus mysteriorum* jako kontekstualność dla szczegółowych zagadnień.

O swoich początkach w teologii mówi ksiądz Profesor Jacek Bolewski (Warszawa). Początek ten stanowi Niepokalana i Mądrość. Refleksję teologiczną łączy on z kontemplacją i duchowością (*in actione contemplativus*). Ksiądz Profesor dostrzega w dogmatach perspektywę maryjną, która ma także odniesienie do każdego ludzkiego życia, ponieważ – jego zdaniem – Maryja jest typem ludzkiego życia.

Istotny temat w teologii księdza Profesora Lucjana Baltera stanowi kapłaństwo, które należy interpretować wyłącznie w sensie teologicznym, a nie socjologicznym. W podobnym sensie należy interpretować inne sformułowania dogmatyczne. Z kolei ksiądz Profesor Tadeusz Dionizy Łukaszuk (Kraków) wskazuje na konkretne zadania teologii (dogmatycznej), która odpowiada na pytania: jakie są prawdy wiary?; jaki jest ich stopień pewności? jakie treści zawierają w sobie? Ksiądz Profesor przestrzega przed beztróskim „mnożeniem dogmatów”, które w rzeczywistości nimi nie są, lecz „pseudodogmatami”. Poprawna interpretacja dogmatów wymaga zachowania ustalonych reguł hermeneutycznych, przede

wszystkim zwracania uwagi na uwarunkowania historyczne wypowiedzi dogmatycznych. Tereny teologicznych zainteresowań ks. Profesora Łukaszuka stanowią: demonologia i teologia ikony.

Ksiądz Doktor Andrzej Santorski określa swoją teologię jako „oddolną”, kształtowaną przez słuchanie osób świeckich. Jest ona także teologią kerygmatyczną wraz ze swoją metodą analogii oraz jest teologią indukcyjną, szukającą racji wiarygodności. Ksiądz Doktor Santorski podejmuje szczególną refleksję nad takimi zagadnieniami, jak: Stwórca, Trójca i miłość, teoria zadośćuczynienia, Kościół i Duch Święty.

W spotkaniu polskich dogmatyków uczestniczył także ksiądz Arcybiskup prof. dr hab. Marian Gołębiewski, Metropolita Wrocławski. Ksiądz Arcybiskup złożył swój podpis na dyplomach dla honorowych członków Towarzystwa Teologów Dogmatyków, które otrzymali: ks. Arcybiskup Bolesław Pylak, Arcybiskup Alfons Nosol, Biskup Julian Wojtkowski oraz księża Profesorowie: Lucjan Balter, Czesław Bartnik, Jacek Bolewski, Jerzy Buxakowski, Tadeusz Dionizy Łukaszuk, Stanisław Celestyn Napiórkowski, Roman Rogowski, Andrzej Santorski, Alfons Skowronek, Stanisław Welenc.

ks. Włodzimierz Wołyniec

Dokąd zmierza Europa? Kultura, narody, instytucje (Rzym, 28 IX – 1 X 2006)

W dniach od 28 września do 1 października 2006 roku odbywało się w Rzymie V Sympozjum Europejskie Nauczycieli Akademickich, zorganizowane przez Wydział Duszpasterstwa Akademickiego Rzymskiej Kurii (Vicariato di Roma – Ufficio per la Pastorale Universitaria).

Punktem wyjścia dla intelektualnych prac sympozjum jest pytanie o kształt Europy w trzecim tysiącleciu. W tej nowej wizji chodzi jednak nie tyle o próbę jej całościowego ujęcia, ile raczej o wpływ środowisk akademickich na kształtowanie się tego obrazu. Uczestnicy sympozjum nie usiłują kreślić przyszłościowej wizji Europy, lecz rozważają możliwości jej kształtowania na uniwersytecie europejskim poprzez promocję kultury.

Wobec tak zarysowanego celu naukowa refleksja sympozjum koncentruje się wokół kilku tematów wiodących. Pierwszy dotyczy fundamentów kultury europejskiej.

Wyrażeniem, które pojawia się w wielu wypowiedziach, jest „nowy humanizm”. Staje się ono niejako kluczem do rozwiązań zakreślonej problematyki. Uniwersytet ma tworzyć i kształtować w Europie nowy humanizm. Czym jednak on jest i jakie są jego fundamenty? W szukaniu odpowiedzi powraca problem człowieka. W wielu wypowiedziach zwracano uwagę na to, że człowiek musi od-